GAZETA
Wielkiego Xięstwa
POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj W. Dekera i Spółki. — Redaktor: A. Wannowski.

№ 145. W Poniedziałek dnia 24. Czerwca. 1844.

Wiadomości krajowe.

Z Berlina, dnia 19. Czerwca.

Słychać, że N. Pan do Szląska się uda, aby opłakania godny stan tkaczów tamecznych przez osobiste przypatrzenie się dokładniéj poznać.— Jarmark na wełnę, dzisiaj się rozpoczynający, zdaje się odpowiadać pomyślnym po nim powziętym oczekiwaniom, kiedy większa część sprowadzonéj na targ wełny już sprzedana a to za ceny po 5 do 10 talarów za centnar wyższe od przeszłorocznych. — Na rozkaz N. Króla teraz téż Eumenidy Aeschyla w podobny sposób jak Antigona i Medea, na scenie przedstawione zostaną. — Zabrane dawniéj dzieło: „Briefe zwischen Clemens von Brentano und Bethina von Arnim" znajduje się teraz w księgarniach.

Z prowincyi Pruskiéj. — Stósownie do Gazety Powszechnéj Królewieckiéj aresztowanie księdza katolickiego w Toruniu, którego postępowanie z duchownym, gospodarzem swoim, pomocy policyjnéj wymagało, stało się powodem zbiegowiska ludu, które wszelako bez użycia przemocy po wypuszczeniu aresztowanego z więzienia na wniosek dziekana, wkrótce się zakończyło. Wydalenie tego księdza z Torunia i przeniesienie jego do zakładu Demerytów w Rehwalde jeszcze przed owym wypadkiem przez władzę Biskupią nakazane, obecnie do skutku przyjdzie. — Wieczorem dnia 17. Czerw. część orszaku N. Cesarza rossyjskiego w siedmiu pojazdach przez Królewiec przejeżdżała udając się przez Stallupönen do Petersburga. — Gazeta królewiecka obejmuje wiadomość, że stan zdrowia W. Xiężny Alexandry, córki Cesarza i małżonki Xięcia Fryderyka Heskiego, wedle doniesień z Petersburga nieco się polepszył.

Wiadomości zagraniczne.

Francya.

Z Paryża, dn. 14. Czerwca.

Na dzisiejszém posiedzeniu Izby Deputowanych toczyły się dalsze obrady względem kolei żelaznéj z Orleanu do Bordeaux. W końcu wczorajszego posiedzenia wyrzekła była Izba konkluzyą obrad względem poprawki PP. Muret de Bort i Chasseloup-Laybat, według któréj budowa kolei żelaznych i zakładanie szyn ma się odbywać na koszt rządu, tak jednak iż rządowi wolno być ma koleje żelazne wypuszczać towarzystwom do użytku. Dzisiaj miano nad tem głosować. — W całem posiedzeniu widać było jakąś niespokojność. — P. Bineau podał poprawdę, którą dopiero na mównicy zredagował. Treść jéj następująca: »Przeznaczono summę 12 milionów na kolej żelazną z Orleanu do Tours, a drugą summę z 36 mil. na kolej z Tours do Bordeaux.« Pan Bineau rozwijał swoję poprawkę, którą, jak się zdaje, dla tego tylko podał, aby znów wprowadzić na scenę

zasadę, że Izba bez popełnienia żadnéj niekonsekwencyi prawo w r. 1842. uchwalone znów zarzucić a w miejsce jego inny przyjąć może sposób dokonania kolei żelaznych. Domaga on się, aby budowanie kolei żelaznych rząd całkiem na siebie przyjął. (P. Bineau jest sam znakomitym inżynierem, a zatem znawcą rzeczy, który postępy nauki i mechaniki od r. 1842., mianowicie pod względem kolei żelaznych, dobrze zna i ocenić umie.) Według jego przekonania należałoby prawo z r. 1842., które wtenczas dobrem być mogło, teraz za niepraktyczne uważać. Pomimo to cofnął P. Bineau przy końcu mowy poprawkę swoję.

Wśród powszechnego oczekiwania i głębokiéj ciszy przystąpiła Izba do głosowania nad poprawką pierwszą. Odrzucono ją, lubo nie wielką większością. Przystąpiła potem Izba do art. 2. i 3. Według art. 3. upoważniony jest minister robót publicznych do wypuszczenia kolei żelaznéj z Orleanu do Tours i Bordeaux, a to na czas 41 lat i 16 dni, rachując od czasu założenia szyn kolejowych. Trzech deputowanych podało do artykułu tego następującą poprawkę: »Minister robót publicznych jest upoważniony do zakładania szyn kolejowych z Orleanu do Tours. Zaassygnowana jest summa 111 milionów na założenie szyn w wzmiankowanéj części kolei, oprócz kredytu prawem z dnia 11. Czerwca 1842. otworzonego.« I tę poprawkę odrzucono.

Na dzień jutrzejszy zwołana jest Izba deputowanych do biór końcem rozebrania prawa tyczącego się wychowania wydziałowego. Będzie to zapewne jedyne roztrząsanie tegoż prawa ze strony Izby deputowanych w czasie tegorocznych posiedzeń, i dla tego rozpraw tych z wielką oczekują niecierpliwością.

Z dnia 14. Czerwca.

Książę Joinville wczoraj odbywszy konferencyę z ministrami wojny i marynarki, w towarzystwie kilku oficerów sztabowych do Tulonu wyjechał. Rozumiemy, że banderę swoję zatknie na pomoście okrętu liniowego »le Souverain.« P. Varnier, członek komissyi naukowéj dla Algieru, który po traktacie nad Tafną Francyę przez dwa lata u Abd-el-Kadera reprezentował, na téj wyprawie marokańskiéj księciu przydany został.

Sir Henry Hardinge, nowo-mianowany generał-gubernator Indyi wschodnich, w drodze tamże, udając się przez Marsylię do Egiptu, przybył tu i został przez Lorda Covley i Pana Guizot Królowi przedstawiony.

Anglia.

Z Londynu, d. 12. Czerwca.

»Dobrze téż było,« »wyrażają pisma tutejsze,« że pobyt Cesarza rossyjskiego dłużéj nie potrwał. Zabiegi republikanów tutejszych, których Cesarz niespodzianém przybyciem swojém zmieszał i zdekontenansował, nie zostały bez skutku. Anglik powolny z natury pierwszemu wrażeniu od razu oprzeć się nie umie, ale z czasem reflektuje się i pierwotnym, przemagającym w nim uczuciom znowu się całkiem oddaje. Cityi Londyńska pierwszy dała powód do gadaniny; wniosku uczynionego w jéj gronie, aby Cesarzowi dać wielką ucztę nie przyjęto; Cesarz znowu zaprosin klubu oficerów nie przyjął — najbardziéj zaś brutalne i niezręczne postępowanie policyi przy aresztowaniu Hrabiego Ostrowskiego, lubionego tu i poważanego powszechnie, opinię publiczną oburzyło. Już w d. 9. m. b. sprawę tę jako pogwałcenie praw osobistych obywatela w Izbie Niższéj wniesiono a minister spraw wewnętrznych, Sir J. Graham, bronił się jak mógł, oświadczając, że Hr Ostrowski, jeżeli się sądzi być pokrzywdzonym skargę przeciw władzy wnieść może. — W ostatnim dniu pobytu Cesarskiego lud zniechęcenie okazywał; okrzyków radości nie słyszano, wszędzie milczenie a nawet téż i sykanie.

Z dnia 14. Czerwca.

Izba wyższa. Posiedzenie d. 13. Czerwca. Ostatnie zajścia w posiadłościach francuzkich w Afryce, które każą się spodziewać wojny między Francyą i Marokko, nie mogą być obojętnemi dla Anglii, i dla tego Margrabia Claredon widział się być spowodowanym zażądać od ministrów bliższego wyjaśnienia stanowiska rządu angielskiego do wspomnionych zajść. Pytania jego tyczyły się następujących punktów: Naprzód, czyli szanowny Lord (minister spraw zagranicznych) powiedzieć może Izbie, ażali wysłana z Hiszpanii do Marokko wyprawa, przedsięwziętą jest w skutek rady rządu francuzkiego; drugie, czyli między Francyą a Marokko przyszło istotnie już do kroków nieprzyjacielskich, i nareszcie, czyli Konsulowie Najjaśniejszéj Królowéj na wybrzeżach Berberyi wszystkich chwycili się środków, by zapobiedz zaczepkom? Uważa on pytania te za nader ważne, raz z powodu zobowiązań, które Anglia ma przeciw Marokko, z drugiéj strony z powodu przyjacielskich stósunków Marokku z Anglią, które cesarz państwa tego zawsze zachować się starał.

Lord Aberdeen: Mylordowie! spróbuję udzielić dostateczną odpowiedź na trzy pytania, uczy-

nione z strony szanownego przyjaciela. Naprzód zapewniam go, iż największém mojém życzeniem jest dążyć zawsze do tego, by przeszkadzać wznowieniu się nieprzyjaźni w jakiemkolwiek bądź świata kraju. Nie dosyć na tém iż się staramy na wszelki sposób zgodny z naszym honorem narodowym i z naszemi interesami utrzymać pokój, ale obowiązkiem także naszym jest starać się tam go przywrócić, gdzie złamany został; nieszczęściu wojny na całym świecie na przeszkodzie stać musim. Muszę zwrócić uwagę na nieporozumienia między Sardynią a Tunisem, by wskazać, iżeśmy byli środkiem do utrzymania pokoju między dwoma państwami w czasie, kiedy pokój ten mocno był zagrożony, a skutki zerwania onego wielkie wywołałyby nieszczęście. Ja z méj strony nie obawiam się bynajmniéj jak inni, iżby interesa nasze na morzu Śródziemnem miały być zagrożone w skutek zmniejszenia tamecznéj naszéj floty, sądzę bowiem, iż państwa tameczne o istnieniu floty téj powątpiewać nie będą. Spór między Hiszpanią a Marokko już trwał dawno. Mój szanowny przyjaciel nie dobrze obeznany jest z rzeczami, jeżli utrzymuje, iż jeden przypadek — ścięcie hiszpańskiego konsularnego agenta — stał się powodem sporu tego; już dawno z obudwóch stron zachodziły nieporozumienia i zażalenia, a te mogły spowodować rząd hiszpański do przedsięwzięcia energicznych środków. Nie chcę bynajmniéj zapuszczać się w objaśnienie słuszności zażaleń tych, które do tego doszły stopnia, iż zagrażały krokami nieprzyjacielskiemi. Ale szanowny przyjaciel mój utrzymuje, iż stan Hiszpanii w obecnym czasie nie dozwala dowierzać, że rząd hiszpański wyprawę taką bez cudzéj pomocy i rady przedsięweźmie. Rozumiałem, że przyjaciel mój zna dostatecznie Hiszpanią, i wie iż tamże nie tym trybem idą rzeczy jak u nas lub w innych krajach. Zagrożona wyprawa przeciw Marokko nie była li tylko kwestyą hiszpańską, ale w Madrycie tajono prawdę przed posłem angielskim i francuzkim, i obadwaj nie wprzódy w sprawie téj oświeceni byli, aż dopóki rząd hiszpański zamiar swój objawił. Gdy zaś rzeczy już do tego doszły punktu, oświadczył Cesarz Marokkanski rządowi angielskiemu, iż żąda naszego pośrednictwa, by sprawę tę spokojnie zakończyć. Nasz poseł równocześnie zrobił rządowi hiszpańskiemu wniosek, by zażył do tego pomocy władz naszych, a ambassador francuzki połączył się ściśle z posłem angielskim, by rząd hiszpański nakłonić do zakończenia sprawy. Obadwa mocarstwa przyjęły nasze pośrednictwo, sądzę więc iż dałem dostateczną odpowiedź na pytania pierwsze. Co się tyczy drugiego pytania odpowiadam, iż gdyby szanowny przyjaciel wczoraj mnie o to pytał, dałbym odpowiedź, iż między Francyą i Marokko, nie tylko że do żadnych nie przyszło kroków nieprzyjacielskich, ale nawet że się tych spodziewać nie można. Małe wypadki które zajść mogły i zaszły w rzeczy saméj są bez znaczenia, i dla tego pomijam one całkiem. Powiem jeszcze szanownemu przyjacielowi memu, iżem żadnéj nie odebrał wiadomości o wypowiedzeniu świętéj wojny. Gdyby wojna podobna w rzeczy saméj wybuchnąć miała, wszelkie przedsięwzięcia wstrzymania owéj rozbiłyby się o fanatyzm Maurów. Co się tyczy trzeciego pytania szanownego Lorda, wszystkie pogłoski o zaniedbaniu powinności naszych konsulów są bezzasadne.

Inne czynności Izby nie zawierały nic ważnego.

Wstępne kroki ku wniesieniu prośby do Izby Wyższéj o kassacyą wyroku przeciw O'Connellowi i spólnikom jego tak dalece już ukończone, że stósownie do umowy z Lordem Kanclerzem roztrząsanie téjże prośby już się dnia 4. Lipca rozpocznie.

— W tych dniach narodowe towarzystwo umiarkowania odbyło swoje posiedzenie. Sprawozdanie przez sekretarza odczytane obejmuje następujące wiadomości. »Szczególniéj wielki postęp uczyniło towarzystwo wstrzemięźliwości w Ameryce północnéj, gdzie 4 miliony (prawie czwarta część ludności) wyrzekło się używania wszystkich odurzających napojów, a wielu z nich oświadczyło, że tylko małą ilość wina dla zdrowia potrzebną pić będą.

Najznakomitsi kupcy w Montrealu w Kanadzie postanowili tym tylko okrętom powierzać swe ładunki, na których nie ma trunków spirytusowych. W St. John w Neufundland, gdzie przed kilku laty pijaństwo w przysłowie zamieniło się pomiędzy klasami niższemi, zupełnie prawie teraz znikło. Także w Indyjach wschodnich usiłowania towarzystwa dobry skutek wydały, biali i czarni czynią ślub i pozostają mu wiernemi. I to dowodzi, że teetotalizm, t. j. wprowadzenie herbaty zamiast innych napojów, jest nawet w strefach podzwrotnikowych nie szkodliwe. Niemniéj wielkie postępy uczyniła sprawa umiarkowania na wyspach morza południowego, w czém się odznaczają wyspy Sandwich. — W najznaczniejszych miastach Indyi Wschodnich istnieją towarzystwa wstrzemięźliwości. Co się zaś tycze Europy oświadczył

sekretarz, że w Szwecyi, Norwegii, Danii i Bawaryi pozakładano towarzystwa wstrzemięźliwości (o reszcie Niemiec powiedziano tylko, że w Osnabrück 7000 ludzi ślub niepicia mocnych trunków złożyło). We Francyi nic się zrobić nie daje, a w Holandyi i innych częściach stałego lądu niewstrzemięźliwość raczéj powiększyła się jak pomniejszyła. — Jako kraj wzorowéj wstrzemięźliwości ojciec Mathew przytacza Irlandyę, gdzie powracanie do dawnego nałogu nader rzadko się zdarza. W Anglii towarzystwo liczy 96,034 członków, ale ponieważ wiele osób wstrzymuje się od spirytusowych trunków nie należąc do towarzystwa umiarkowania, a inni przynajmniéj zwyczaj używania wódki zarzucili, przeto i tu liczyć można liczbę, samą tylko herbatę pijających, 1,200,000 a nawróconych pijaków do 120,000.

Hiszpania.

Z Madrytu, dnia 31. Maja.

Ogłoszenie dzierzawy monopolu tytuniowego wszystkich tu zajmuje. Jest to najgłówniejszy teraz wypadek, podróż królowéj przy nim żadnego interessu nie wzbudza. Albowiem przy monopolu tabacznym rzecz idzie o kilka milionów, które prywatny przemysł ciągnie z dochodów państwa. Żeby tylko zdołano przez zniesienie dzisiejszego stanu rzeczy usunąć wszystko złe a nowego nie sprowadzić. — Z Morelli donoszą, o rozstrzelaniu 12 powstańców, pomiędzy którémi znajdował się jeden kapitan i jeden porucznik, którzy kiedyś pod Kabrerą służyli. W ogóle według nawet moderatystowskich dzienników w samém Maestrazgo od 30. Kwietnia rozstrzelano 120 osób. — Jeżeli wody w Caldas nie pomogą Królowéj Izabelli, która cierpi na liszaje, wówczas z Katalonii uda się do wód w St. Sebastian.

Dziennik moderatystowski El Castellano tak się wyraża o zamęściu królowéj; »Krolowa i Hiszpania potrzebują oświeconego i wolnomyślnego książęcia, posiadającego pewne doświadczenie, i dobre osobiste przymioty, który byłby waleczny, uprzejmy i od wszystkich stronnictw przez swe położenie tak niezależny, że zawsze mógłby działać przez siebie i mógł dawać rady swéj małżonce z całém swém współczuciem i prawością rzeczywistego i szlachetnego Hiszpana. Oprócz tego musi być przyjacielem katolickiéj religii, ale bez przesadzonych przesądów i bigoteryi; popularny bez poniżania się, nakoniec winien być przyjacielem sztuk i umiejętności i w ogóle wszystkiego cokolwiek w jakibądź sposób może powiększyć pomyślność ogólną. Jeżeli przy tych wszystkich rzadkich przymiotach znaleść będzie można księcia należącego do potężnego narodu albo téż do rodziny z cnót i oświeceniaznanéj, wówczas nie potrzeba się namyślać w jego wyborze. Gdyby zaś starający się należał do jednego z tych narodów małéj wagi, których związki z Hiszpanią nie dają jéj żadnéj siły i oprócz tego mogą tylko doprowadzić do ambicyi i nieprzyjemności, gdyby należał do jednéj z tych dynastyi działających tylko pod wpływem kierujących niemi wielkich mocarstw; wówczas, mówimy to śmiało, wolelibyśmy hiszpańskiego księcia. Nie dałby on nam ani ważnych związków ani téż wielkich bogactw, ale by nas wybawił od nieskończonych nigdy przykrości, a szczególniéj oddaliłby wszelką myśl, że nasza niezależność i godność uledz może jakiemu niebezpieczeństwu. W końcu powtarzamy, że kwestya małżeństwa, jakkolwiek jest ważna, dopóty musi być nietkniętą, dopóki królowa sama nie ogłosi księcia, którego przed innemi jéj serce wybrało.«

Dziennik Heraldo czyni uwagę, że cały systemat finansowy Hrabiego de Santa Olalla zasadzał się tylko na tém, by kurs hiszpańskich papierów na giełdzie podwyższać i potém korzystnie pożyczki zaciągać. Jego następca Pan Mon, któremu tak niesłusznie nieczynność zarzucają, zwrócił całą swą uwagę na istotną poprawę systematu finansów, by kredyt publiczny poprawić, nie na jeden miesiąc ale trwale i na długo. Ale by kwestyą podobnego rodzaju rozwiązać, potrzeba czasu i gruntownego poznania rzeczy, tylko szarłatani prędko z systemami występują.

Szwajcarya.

Z Zürichu. — Rządząca rada kantonu postanowiła na dniu 13. Czerwca przełożyć Wielkiéj Radzie następujący wniosek względem kwestyi o Jezuitach, jako instrukcyą dla poselstwa honorowego:

»Poselstwo honorowe wynurzy w imieniem Stanu Zürichskiego to zdanie, że zakon Jezuitów naukami i missyami swemi wielce się przyczynia do wzajemnego drażnienia umysłów ludzi obudwóch wyznań w Szwajcaryi, reformowanego i katolickiego, a tym sposobem szkodliwy wpływ wywiera na swobodny rozwój polityki narodowéj. Ubolewa zatem stan Zürichski nad tem, że niektóre Stany zakon ten do siebie przyjęły, i wynurza przychylne swoje życzenie, aby się te Stany z pod wpływu zakonu Jezuickiego usunęły, i aby dalszemu szerzeniu się tegoż same Stany katolickie tamę położyły. Przeciwnie Stan Zürichski ze swojéj

strony do żadnych przymusowych uchwał ku wydaleniu tegoż zakonu z pojedyńczych kantonów i Szwajcaryi ręki swéj podać nie może, ponieważby to było wdzieraniem się w władze kantonów, do czego związek séjmu nie upoważnił.«

Austrya.

Z Pragi, dnia 15. Czerwca.

Przypadającą w roku 1845. uroczystość jubileuszową na pamiątkę zaprowadzenia chrześciaństwa do Czech przed lat 1000, zamierzają tu solennie obchodzić albo ją téż uczcić jakim publicznym, dobroczynnym aktem. W roku 844 powzięło kilku Czechów zamiar przyjąć religią chrześciańską, i udali się do Regensburga, gdzie ich Ludwik Niemiecki w pierwszych dniach Stycznia 845. wraz z ich świtą ochrzcić kazał. Jest to pierwsze historycznie uzasadnione podanie o rozszerzeniu się chrześciaństwa pomiędzy Czechami. Od tego to chrztu pierwszych Chrześcian czeskich odbytego w Regensburgu datuje się i to, że całe Czechy przed ustanowieniem biskupstwa pragskiego do dyecezyi regensburskiéj należały.

Zjednoczone Państwa La Plata.

Z Paryża, dnia 12. Czerwca.

Najnowsze doniesienia o wypadkach wojennych pod Montevideo są dosyć pomyślne dla rzeczypospolitéj wschodniéj. Dnia 30. Marca zaczęli Montevideanie przeciw Oribie zaczepnie działać i wojsko oblegające na głowę pobili. Stratę Oriby liczą na 450 ludzi, do których należy Generał Munoz. Wojsko Oriby, z początku 19,000 liczące, zmniejszyło się teraz aż do 8000. Najlepszą część wojska tworzą hiszpańscy baskowie. Według najnowszych doniesień stanęli posłowie tego korpusu przed bramami miasta, chcąc się z Francuzami porozumieć, czyby u nich przyjęcie znaleźli, gdyby do oblężonych przeszli. Ci tym więcéj nabrali serca, gdy usłyszeli, że Rivera do Montewideo się zbliża i niezadługo tył nieprzyjacielowi zabierze. Gdyby to nastąpiło, byłby tryumf Montevideanów niezawodny.

Hajty.

Z Paryża, dnia 10. Czerwca.

Czarni mieszkańcy Hajty zupełne odnieśli zwycięztwo nad Mulattami; ostatnie wiadomości z Port au Prince dochodzące do dnia 7. Maja, bynajmniéj o tém wątpić nie każą. Skoro Generał rządowy Pierrot pobitym został przez wojska dominikańskie przy San Yago, i tylko z 1000 ludzi powrócił do Hajty, powstanie na południu coraz to groźniejszą przyjmowało postać, a gdy powstańcy zajęli tamże miasto Jeremie, musiała nastąpić decydująca kryzis. Powstańcy wymaszerowali z Jeremie przeciw saméj stolicy Port au Prince. Skoro Mulaci z Cayes i Jeremie, ustępując przemocy czarnych, częścią się poddali, częścią do Jamaiki i zjednoczonych państw (powiększéj części na okrętach francuzkich) pouciekali, Mulaci w Port au Prince przekonali się także, że sprawa ich jest przegraną. Proponowano wprawdzie staremu Generałowi Guerrier, murzynowi, by stanął na czele; Dumesle, minister wojny, wezwał obywateli, aby się brali do broni, oznajmiając im zarazem, iż on z swéj strony wszelkie już przedsięwziął środki, by miasto obrócić w perzynę, ażeby się niedostało w ręce powstańców, ale niechęć i rozjątrzenie przeciw ministrowi było za ogólne i za wielkie, jakżeby tenże mógł na serio myśleć o wykonaniu strasznego swego przedsięwzięcia, zwłaszcza, iż nadeszła także wiadomość do Port au Prince, iż Generał Pierrot, którego Prezydent Herard za poniesioną przy San Yago klęskę do odpowiedzialności pociągnąć chciał, podniósł rokosz przeciw niemu, i obwołał w Cap Hajty niepodległość północy, z żądaniem, by Generał Guerrier mianowany został prezydentem. Ostatni zdecydował się do przyjęcia władzy téj, która z północy równie jak z zachodu ofiarowaną mu była, gdy tymczasem południe wespół chwyciło się broni w zamiarze, aby jakiegoś czarnego postawić na czele rządu. Dnia 3. Maja odbył się wybór prezydenta wśród radosnych okrzyków po większéj części z Mulatów składającego się ludu; dotychczasowa administracya zatrzymaną została, z wyjątkiem ministra wojny Dumesla. Pytanie teraz, czyli nowemu prezydentowi uda się utrzymać przy najwyższéj władzy, i czyli będzie w stanie uspokoić wyspę.

Admirał francuzki de Moges i konsul francuzki Levasseur, sporozumieli się już z nowym rządem w Port au Prince, i wszelkie przedsięwzięli środki, by swoim rodakom wszędzie gdzie potrzeba, wyjednać pomoc i bezpieczeństwo. Czarni więc są zwycięzcami, a to dla interessów Francyi nie jest małoznacznem, według zdania bowiem tych, którzy bliżéj znają stan rzeczy na Hajty, właśnie między czarnymi najwięcéj dotąd odzywa się współczucia dla Francyi. Wszakże dopóki Francya nieusamowolni swych niewolników, tutaj z trudnością czegoś spodziewać się może.

Rozmaite wiadomości.

(Nadesłano.)

Panna Adamina Kiszwalter, znana dawno z wysokiego talentu muzycznego, wzięła myśl opuszczenia rodzinnego jéj Poznania w celu udania się do różnych miejsc, w ostatku do Paryża, a to dla rozwinięcia swego talentu w większym świecie. W tutejszém mieście, jak i wielu innych nam bliższych, między innemi w Warszawie, Panna Kiszwalter często się już słyszeć dała, a zawsze umiała się ogólnie podobać. Kiedy teraz koncert pożegnawczy przed swą podróżą, podobno w przyszły Piątek przed zwyczajnym czasem widowisk teatralnych, dać zamyśla, powinnością jest ziomków, aby przez zachętę udziałem, przez przydanie jéj nawet tym sposobem potrzebnych środków, przyczynili się do wykonania powziętego zamiaru, który nam, przy znanym jéj talencie, sławę przynieść może. Podobno i doborem najlepszych utworów, jako Chopina, Wysockiego, Dobrzyńskiego, Klary Wik, Talberga, Liszta, ma się ten koncert odznaczyć. M. B.

Teatr Polski.

Przedstawa dana w zeszły Czwartek nie tylko zajmowała dusze, ale i oko: jeden to z najlepszych utworów Niedzielskiego, tyle zasłużonego scenie narodowéj. Drama »Napoleon z Polakami w Hiszpanii« bardziéj nas zajmować powinno niżeli ów »Napoleon Dumasa« lub »Mann des Ruhmes« kiedy nie tylko treść w wielkiéj części jest narodowa, ale i cały układ nie jest, jak ów, zbiorem obrazków, po największéj części pochwalnych, ma raczéj całość dramatyczną: jakże tu wiele wiernych obrazów, jakie szczére malowanie poświęceń naszych rodaków przejętych miłością kraju i wierzących w pozyskanie domowéj swobody na téj drodze, a z drugiéj strony jakie nadużycia ich bohaterskiego zapału, jakie zawiedzenie ich wiary. Malowanie charakterów szczytne; i małe wady łatwoby usprawiedliwić: jeżeli np. Napoleon popełnia dwumowność, mówiąc do Rovigo mającego czytać papiery: »czytaj, chciałbym wiedzieć co zawierają,« i nie jest więc tak krótkim jak sobie jego i w ogóle każdego bohatera wystawiać zwykliśmy, to przecież można to uważać za chwilę wytchnienia od militarnéj jędrności. Napoleona odegrał Pan Pfeifer nie tylko z najlepszym ucharakteryzowaniem zewnętrznem, ale i tym ruchem wolnym, a przecięż wyrazem jędrnym, jak nam go wystawiają naoczni świadkowie. Rovigo, który się talentami wojskowémi tak wysoko wybił, powinien był być nieco żwawszym, mniéj sentymentalnym. — Sentymentalność Pani Holzmann, chociaż wypadała z roli, nie wszystkich zajmowała widzów, kiedy zajęci wojskowością nie myśleli na chwilę o położeniu przywiązanéj żony i matki: przyznać jednak należy, że deklamacya i akcya Pani Holzmann w każdém miejscu była mistrzowska. Pan Anczyc charakterystycznem wystawieniem Gener. Lawala ogólną pochwałę sobie zjednał. Pan Królikowski rozwiązał trudne zadanie pułkownika francuzkiego, a przecięż jednak Hiszpana tak, iż nic do życzenia nie pozostawało: P. Sturm równie się ogólnie podobał. Pan Monikowski, pomimo że podobno w miejsce chorego Chomińskiego rolę Sławińskiego w ostatnim czasie przejął, pomimo, że sam zasłabł także, przez pilność, talent i przejęcie się ważnością téj roli w ogóle ją bardzo dobrze oddał. Wdzięczna to rola Suryna: ale też JP. Piotrowski wojacką dzielność, a przecież ulękłość przed swym wodzem, a zwłaszcza przed — cesarzem — po mistrzowsku odmalował. Ileż to dla nas przypomnień: wszakże to Suryn, o którym nasi hiszpańscy bohaterowie piosnki śpiewywali; następujący nagrobek »Tu poległ mężny Syryn, polską dzierząc dzielność; w męztwie znalazł szlachetność, w zgonie nieśmiertelność« z ust do ust przechodził i w wielu naszych żyje pamięci.

Artyści nasi nie tylko wzorową grą, ale i świetną wystawą starali się wieczór uprzyjemnić. Przy powtórzeniu tego drammatu, które, jak się spodziewać można, podczas zjazdu Św. Jańskiego nastąpi, zapewne i ewolucye pojdą lepiéj: wszakżeż mamy wielu co się mustry nauczyli i co by instruktorami być mogli! M. B.

Teatr polski w Poznaniu.

Dziś dnia 24. Czerwca: Rej z Nagłowic; przysłowie polskie w 3ch aktach, oryginalnie wierszem napisane. Zakończy komedya w 1ym akcie oryginalnie wierszem przez Hr. A. Fredrę: Nikt mnie nie zna.

Władysław hr. Radoliński pod dniem 8. Marca r. b. w téj gazecie ogłosił, jakobym zaprzestał zarządzać dobrami Jarocińskiémi. Ku sprostowaniu tego zawiadomiam, że wyrokiem dzisiaj w tutejszym Sądzie Głównym Ziemskim zapadłym, skarga jego o zniesienie układu między nami gwoli zarządu témiż dobrami istniejącego i o tymczasową sądową administracyą zupełnie oddaloną została; dla czego każdego przestrzegam, aby się z hrabią Radolińskim niewdawał w czynności mojemu prawu się sprzeciwiać mogące.

Poznań, dnia 21. Czerwca 1844.

Max. Przystanowski.

Stósownie do §. 15. statutów Towarzystwa pomocy naukowéj dla młodzieży W. Xięstwa Poznańskiego odbędzie się walne zebranie tegoż Towarzystwa w Poznaniu w wielkiéj sali Bazarowéj dnia 2. Lipca r. b. o godzinie 4téj z południa, na które Szanownych członków zapraszamy i przytém ich uprzejmie wzywamy, aby do tego dnia wszelkie zaległości do kąssy zapłacili.

W Poznaniu dnia 7. Czerwca 1844.

Dyrekcya Towarzystwa pomocy naukowéj.

Aukcja pozostałości.

W środę dnia 26., w czwartek dnia 27. i w piątek d. 28. Czerwca zrana od godzinie 10. do 1. a z południa od 3. do 6téj godziny mają pozostałe szczegóły puścizny wraz z dawniéj obstalowanemi a niedawno dopiero odstawionemi meblami zmarłych meblarzy J. L Plock małżonków, w ich niegdyś lokalu handlowym przy rynku No. 56. najwięcéj dającym za gotową na miejscu zapłatą grubą pruską monetą być publicznie przedane. — W środę dnia 26. pójdą na przedaż nowe meble i używany już lecz jeszcze dobry fortepian w kształcie skrzydła.

W czwartek dnia 27. kilka wielkich luster i rozmaite inne zwierciadła.

W piątek dnia 28. reszta mebli, złoty zegarek, 3 pierścienie dyamentowe i różne inne rzeczy.

Anschütz,
Kapitan i Król. Aukcyonator.

Przedaż porcelany

z królewskiéj fabryki porcelany w Berlinie.

Mam honor donieść niniejszém najuniżeniéj: że skład mój porcelany nadsélkami nowemi z wyż wspomnionéj fabryki uzupełnionym został w jak najdobrańszy sposób.

Ponieważ znajdowanie się na aukcyi dla wielu osób jest nieprzyjemném i zmudném, urządziłem rzeczy tak, iż w lokalu handlowym moim w czasie jarmarku St. Jańskiego po tych samych niskich cenach, jak w roku zeszłym na aukcyi w Hotelu Saskim, porcelana przedawaną będzie.

Jan. Ig. Meyer,
Nr. 70. Nowéj i Sierót ulicy narożnik.

1000 sztuk owiec jednostrzyżnych, znacznie poprawnych, zdrowych i do chowu zdatnych, krowy, bydło jałowe i woły robocze, są każdego czasu z wolnéj ręki do sprzedania w Buszewku pod Pniewami.

Prawdziwa pomada ananasowa nieporównane wonidło, które w przeciągu niewielu tygodni wyprowadza gęste włosy i wstrzymuje ich wypadanie w krótkim czasie. Gdyby ta pomada niepomogła, gotów jestem oddać napowrót pieniądze. **Prawdziwéj,** w garczkach pierwszego gatunku po $1\frac{1}{3}$ Tal., a drugiego gatunku po 20 sgr. dostanie u samego tylko

fryzera Caspari,
ulica Wrocławska Hotel Saski.

L. F. Podgórski

z Berlina, w Wrocławiu i Poznaniu przy Wrocławskiéj ulicy Nr. 30. naprzeciwko Hotelu Rzymskiego i Saskiego poleca swój kompletny skład najwyborniejszych ubiorów mężkich łaskawym względom Prześwietnéj Publiczności.

Wymienionych następnie artykułów, odznaczających się chlubnie swojemi skutkami, a opisanych w dokładnym dołączonym do nich sposobie używania, znajduje się skład tylko u podpisanego.

Aromatyczny olejek z ziół

ku rośnieniu i upięknieniu włosów, przedawany z tą gwarancyą, iż równie jest skuteczny, jak wszystkie dotąd zachwalane drogie i częstokroć przeszło Talara kosztujące tego rodzaju artykuły. Flakonik takiéjże wielkości 15 sgr. grubą monetą.

Poudre de Chine

P. Vilain i Spółki w Paryżu.

Sposób niezawodny i wcale nieszkodliwy nadawania siwym, rudym i wypłowiałym włosom w ciągu 2 do 3ch godzin pięknego naturalnego i trwałego czarnego lub brunatnego koloru, wedle życzenia interesenta.

Cena za wielką flaszkę $1\frac{1}{3}$ Talara.
« « połowiczną $\frac{2}{3}$ Talara.

Extrait de Circassie

Dimensona i Spółki w Paryżu.

Wielostronnie doświadczony środek wywabia nie tylko z ciała ludzkiego plamy, ale też po dłuższém użyciu nadaje płci świeżość, połysk i delikatność, czém odznaczają się białogłowy Wschodu.

Cena flakonika 15 sgr.

Doświadczona tynktura na włosy.

Pewny i w użyciu całkiém prosty nieszkodliwy środek nadawania białym, siwym, wyblakłym i bardzo płowym włosom w krótkim czasie pięknego ciemnego koloru i ułatwiania im wzrostu. Rozbierany i aprobowany przez Władze lekarskie w Berlinie, Monachium i Dreznie. Cena za flakonik $1\frac{1}{3}$ Talara.

Perły zębne.

Pewny środek ułatwiający niezmiernie dzieciom wyrzynanie się zębów, wynaleziony przez Dra. Ramçois, lekarza i akuszera w Paryżu. Cena za puzderko z instrukcyą 1 Talar.

Kurs giełdy Berlińskiéj. Dnia 20. Czerwca 1844.	Stopa prC.	Na pr. kurant. papierami.	gotowizną.
Obligi długu skarbowego . .	$3\frac{1}{2}$	$101\frac{1}{4}$	$100\frac{3}{4}$
Prusko-ang. obligi z r. 1830.	4	—	—
Obligi premiów handlu morsk.	—	$88\frac{1}{2}$	—
Obligi Marchii Elekt. i Nowéj	$3\frac{1}{2}$	—	$99\frac{3}{4}$
Obligi miasta Berlina	$3\frac{1}{2}$	$100\frac{3}{4}$	—
» » Gdańska w T. .	—	48	—
Listy zastawne Pruss. Zachod.	$3\frac{1}{2}$	101	$100\frac{1}{2}$
» » W. X Poznańsk.	4	$104\frac{1}{2}$	104
» » dito	$3\frac{1}{2}$	$99\frac{1}{2}$	99
» » Pruss. Wschod.	$3\frac{1}{2}$	—	$101\frac{3}{4}$
» » Pomorskie . . .	$3\frac{1}{2}$	$101\frac{1}{2}$	—
» » March. Elek. i N.	$3\frac{1}{2}$	$101\frac{3}{4}$	$101\frac{1}{4}$
» » Szląskie	$3\frac{1}{2}$	—	100
Frydrychsdory	—	$13\frac{3}{4}$	$13\frac{1}{4}$
Inne monety złote po 5 tal. .	—	$12\frac{3}{4}$	$12\frac{1}{4}$
Disconto	—	3	4
Akcje			
Drogi żel. Berl.-Poczdamskiéj	5	$165\frac{1}{2}$	—
Obligi upierw. Berl.-Poczdams.	4	104	—
Drogi żel. Magd.-Lipskiéj . .	—	191	—
Obligi upierw. Magd.-Lipskie .	4	—	$103\frac{3}{4}$
Drogi żel. Berl.-Anhaltskiéj .	—	$159\frac{1}{2}$	—
Obligi upierw. Berl.-Anhaltskie	4	$103\frac{3}{4}$	—
Drogi żel. Dyssel. Elberfeld.	5	$92\frac{1}{2}$	$91\frac{1}{2}$
Obligi upierw. Dyssel.-Elberf.	4	—	97
Drogi żel. Reńskiéj	5	$85\frac{1}{2}$	$84\frac{1}{2}$
Obligi upierw. Reńskie	4	98	—
» od rządu garantowane.	$3\frac{1}{2}$	—	—
Drogi żel. Berlinsko-Frankfort.	5	—	147
Obligi upierw. Berl.-Frankfort.	4	$103\frac{3}{4}$	—
Drogi żel. Górno-Szląskiéj . .	4	—	—
» » dito *Lit. B.* .	—	118	—
» » Berl.-Szcz. *Lit. A.* i *B.*	—	130	—
« » Magdeb.-Halberst	4	121	120
Dr. żel. Wrocł.-Szwidn.-Freib.	4	$120\frac{1}{2}$	—
Obligi upierw. Wroc. Szw.-Fr.	4	$103\frac{1}{2}$	—

Ceny targowe w mieście POZNANIU.	Dnia 19. Czerwca 1844. r. od			do		
	Tal.	sgr.	fen.	Tal.	sgr.	fen.
Pszenicy szefel . . .	1	18	—	1	21	—
Zyta . dt.	—	28	—	—	29	—
Jęczmienia dt.	—	22	—	—	23	—
Owsa . dt.	—	17	—	—	17	6
Tatarki dt	—	25	—	—	27	6
Grochu . dt.	—	25	—	—	27	6
Ziemiaków dt.	—	7	6	—	9	—
Siana cetnar	—	23	—	—	24	—
Słomy kopa	4	7	6	4	10	—
Masła garniec	1	10	—	1	15	—